

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 1.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.1.19>

УДК 351:332

Я. В. Левицька,

PhD, старший викладач кафедри адміністративного та фінансового менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7133-7602>

Н. О. Іванкова,

аспірант, асистент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3972-583X>

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ В СПРАВЕДЛИВІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО ВУГІЛЬНОГО РЕГІОНУ

Ya. Levytska,

PhD, Senior Lecturer of the Department of Administrative and Financial Management, Lviv Polytechnic National University

N. Ivankova,

PhD student, Assistant of the Department of Administrative and Financial Management, Lviv Polytechnic National University

THE ROLE OF THE INNOVATION ECOSYSTEM IN THE FAIR TRANSFORMATION OF THE CHERVONOHRAH COAL REGION

Справедлива трансформація – процес переходу економіки регіону від видобувної промисловості до більш екологічно чистих та стійких видів діяльності. Трансформація регіонів приносить значні зміни в адмініструванні, публічному управлінні, економіці, екології, енергетиці тощо. У даній статті досліджено особливості регіональної політики в Україні, проблеми, які виникають в здійсненні ефективної регіональної політики, актуальні тенденції розвитку регіонів, зокрема регіонів, які зазнають трансформаційних змін. Обрано Червоноградський вугільний регіон як територію, яка потребує трансформаційних змін щодо розвитку підприємництва як основної тенденції для зміни промислової орієнтації. Червоноградський регіон – регіон з моноструктурною економікою, що є визначним фактором для трансформації. Визначено роль інноваційної інфраструктури та побудову інноваційної екосистеми для розвитку підприємництва. Окреслено види інноваційної інфраструктури, які притаманні для розвитку українських регіонів. Описано приклад впливу створення об'єктів та можливостей використання інновацій для трансформації регіону, а також напрямків трансферу технологій, які можуть бути використані в перспективі, зважаючи на географічне розташування та людський капітал території. Розглянуто значення реалізації проєктів із розвитку підприємницьких навичок, надання менторського супроводу та відкриття інноваційних структур для підтримки та популяризації бізнесу. Вказано напрямки роботи в регіоні щодо планування, організації, мотивації та контролю реалізації інноваційних проєктів для трансформаційних змін. Запропоновані подальші напрямки змін та використання інноваційного потенціалу регіону для досягнення цілей трансформації. Сформовано різні аспекти впливу даних проєктів на трансформацію Червоноградського регіону. Підсумовано результати впливу активного громадянського сектору на бізнес-активність регіону.

Just transformation is the process of transitioning the regional economy from the extractive industry to more environmentally friendly and sustainable activities. Transformation of regions involves significant changes in administration, public management, economy, ecology, energy, etc. This article examines the features of regional policy in Ukraine, the problems that are reflected in the implementation of effective regional policy, and current trends in the development of regions, in

particular regions that are experiencing transformational changes. The Chervonohrad coal region is selected as a territory that requires transformational changes in the development of entrepreneurship as the main trend for changing industrial orientation. The Chervonohrad region is a region with a mono-structural economy, which is a determining factor for transformation. The role of innovation infrastructure and the construction of an innovation ecosystem for the development of entrepreneurship is determined. The types of innovation infrastructure that are needed for the development of Ukrainian regions are outlined. An example of the impact of creating facilities that allow using innovations for the transformation of the region is described, as well as directions of technology transfer that can be used in the future, taking into account the geographical location and human capital of the territory. The importance of implementing projects to develop entrepreneurial skills, providing mentoring support, and opening innovative structures to support and promote business is considered. The directions of work in the region regarding planning, organization, motivation, and control of the implementation of innovative projects for transformational changes are shown. Further directions for changes and the use of the region's innovative potential to achieve transformation goals are proposed. Various aspects of the impact of these projects on the transformation of the Chervonohrad region are formed. The results of the effects of an active civil sector on the business activity of the region are summarized.

Ключові слова: *регіональна політика, підприємництво, регіональний розвиток, інновації, інноваційна екосистема*

Keywords: *regional policy, entrepreneurship, regional development, innovation, innovation ecosystem*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реалізація інноваційних проектів у вугільних регіонах України, які на регіональному рівні впроваджують політику трансформації регіону, має свої особливості, механізми та інструменти, а також їхній вплив на перспективу розвитку регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика дослідження справедливої трансформації промислових регіонів є актуальною у зв'язку із змінами у структурі економічних видів діяльності розвинутих країн. Тенденція зміни кон'юктури ринку з акцентом на людський капітал на відміну від сировинних галузей сприяла дослідженням різних аспектів, які з цим пов'язані. Вітчизняні науковці розвивають пошуки у напрямках правових особливостей (Заблоцька І. В., Рогозян Ю. С., Хомин В, Кірін Р. С.), особливостей у сфері публічного управління та адміністрування таких територій (Квасній Л., Квасній З., Костюк С., Бородіна О., Пашкевич М.), економічні аспекти трансформації регіонів (Мусій О., Олексюк Н., Силкін В. В., Чорній С. А.), і найбільшої кількості досліджень спрямовано в галузі екології та енергетики (Бородіна О., Мамайкін О. Р., Постол Н. О., Трегуб О., Лівінцева Г. А., Ліщинський І.). Трансформація промислових регіонів залишається актуальним питанням для дослідження в Україні та інших країнах Європи в контексті досягнення цілей сталого розвитку ООН до 2030 року.

Цілями статті є визначити особливості розвитку вугільних регіонів України та напрямків трансформації цих регіонів з врахуванням європейського досвіду на прикладі Червоноградського регіону. Також сформулювати відмінності регіональної політики щодо трансформації вугільних регіонів та окреслити необхідні механізми та інструменти для втілення трансформаційних програм. Проаналізувати використання інноваційного потенціалу регіону та механізмів застосування інноваційного потенціалу для трансформації. Описати досвід реалізації інноваційного проекту у вугільному регіоні для розвитку підприємництва та мейкерства як перспективних напрямків зайнятості місцевого населення.

Виклад основного матеріалу дослідження: Розвиток держави та її регіонів є ключовим фактором для забезпечення високої якості життя населення, подальшого прогресу у всіх сферах суспільства та соціальної стабільності.

Однак, в Україні історично склалися певні проблеми регіонального розвитку, які представлені на рисунку 1.

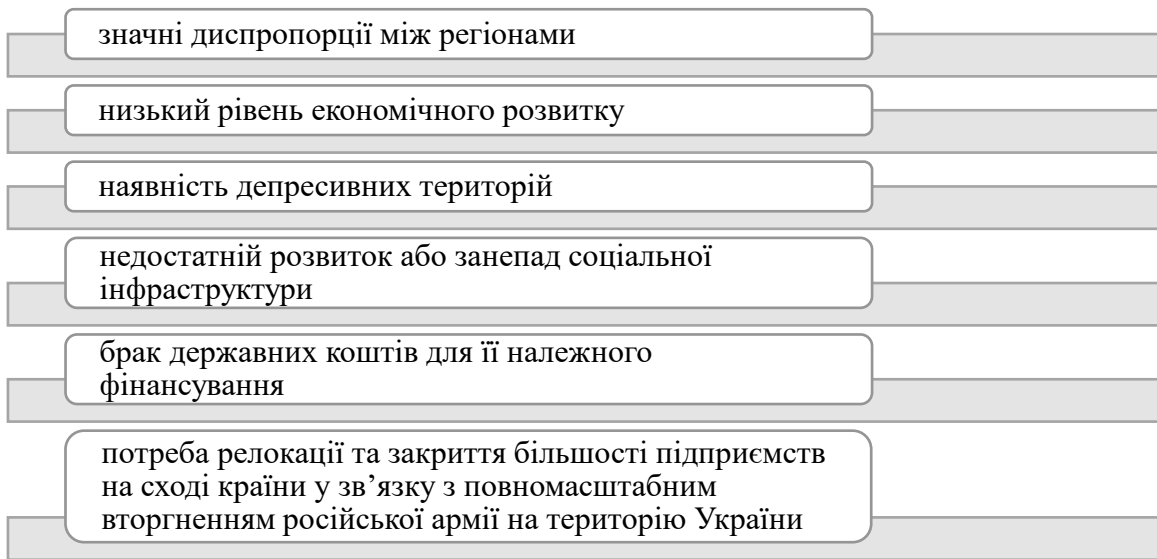

Рис. 1. Проблеми регіонального розвитку України

Ці фактори призвели до низького рівня життя значної частини населення країни. [6]

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» спрямований на створення сприятливих умов для розвитку цього сектору економіки, який відіграє важливу роль у створенні робочих місць, забезпеченні економічного зростання та підвищенні конкурентоспроможності країни. [7]

Він визначає основні принципи державної політики щодо підтримки малого та середнього підприємництва, встановлює критерії віднесення підприємств до цієї категорії та передбачає широкий спектр інструментів підтримки. Серед них – фінансова допомога (кредити, гранти, субсидії), інформаційна та консультаційна підтримка, спрощення регуляторних процедур, сприяння виходу на зовнішні ринки та інші.

Важливим аспектом Закону є створення інфраструктури підтримки підприємництва, що включає:

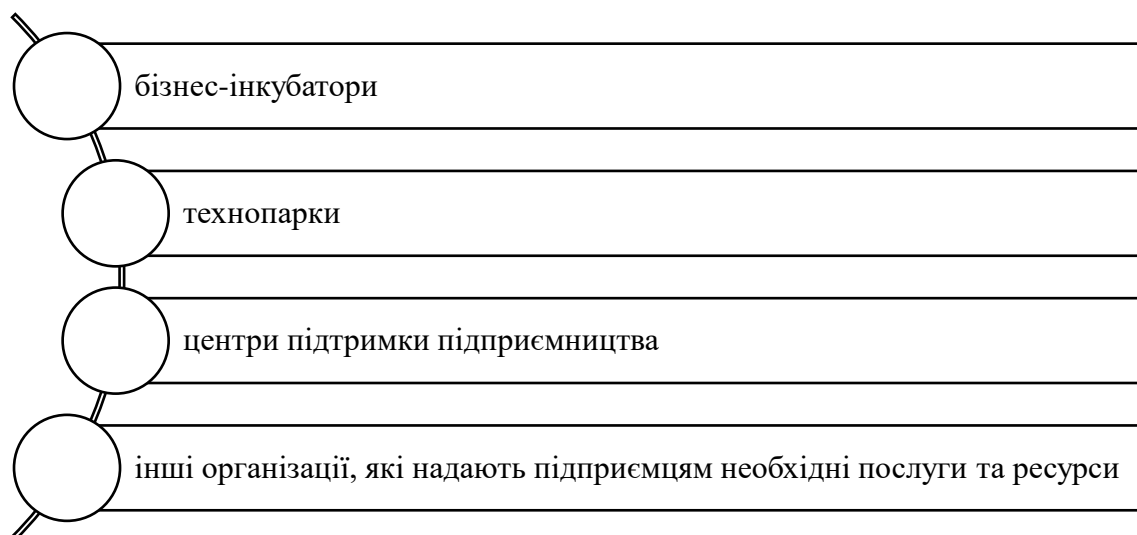

Рис. 2. Інфраструктура підтримки підприємництва

Закон також передбачає створення спеціальних фондів для фінансування програм підтримки підприємництва.

Ще один Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає правові, економічні та організаційні засади інноваційної діяльності в Україні, спрямованої на створення та використання нових конкурентоспроможних технологій, продукції та послуг.

Він встановлює основні поняття та терміни у сфері інноваційної діяльності, визначає права та обов'язки суб'єктів інноваційної діяльності, а також регулює відносини між ними. Він передбачає створення сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності, зокрема, через державну підтримку інноваційних проектів, створення інноваційної інфраструктури, захист прав інтелектуальної власності та інші заходи.

Закон України «Про інноваційну діяльність» сприяє розвитку науково-технічного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг на світовому ринку, а також забезпеченню сталого економічного зростання. Він є важливим інструментом державної політики, спрямованої на модернізацію економіки та підвищення її ефективності. [7]

Інновації та підприємництво відіграють ключову роль у розвитку регіонів, виступаючи рушійною силою економічного зростання, соціального прогресу та підвищення якості життя населення. Вони сприяють створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності регіону, залученню інвестицій та покращенню інфраструктури.

Розглянемо спершу роль інновацій у розвитку регіонів:

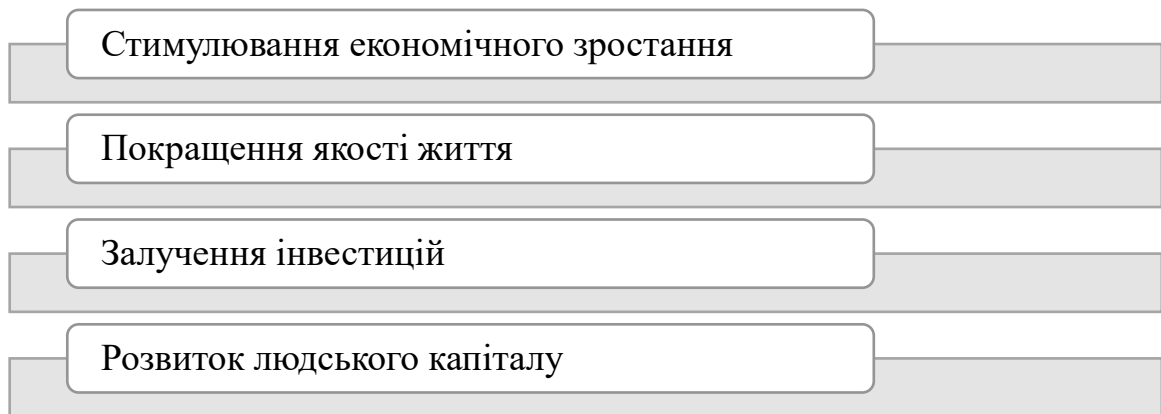

Рис. 3. Роль інновацій у розвитку регіонів

Щодо стимулювання економічного зростання, то інновації є джерелом нових продуктів, послуг та технологій, що підвищують продуктивність праці, ефективність виробництва та конкурентоспроможність регіону на національному та міжнародному ринках.

Наступним пунктом є покращення якості життя. Інновації у сфері медицини, освіти, екології та інших сферах сприяють покращенню якості життя населення, забезпечуючи доступ до нових ліків, освітніх технологій, екологічно чистих продуктів та послуг.

Також це допомагає залучати більше інвестицій, оскільки інноваційні проекти та підприємства є привабливими для інвесторів, що сприяє залученню капіталу в регіон та його розвитку.

Щодо розвитку людського капіталу, то інноваційна діяльність стимулює розвиток науково-технічного потенціалу регіону, підвищує кваліфікацію робочої сили та сприяє формуванню інноваційної культури.

Далі розглянемо роль підприємництва у розвитку регіонів:

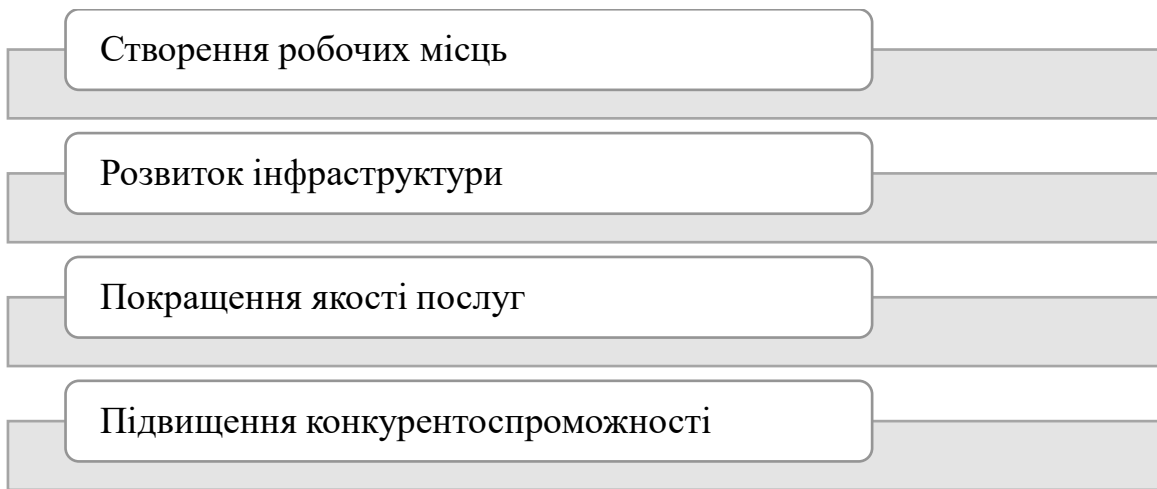

Рис. 4. Роль підприємництва у розвитку регіонів

Робочі місця створюються, оскільки малі та середні підприємства є основними роботодавцями у більшості регіонів, забезпечуючи зайнятість населення та знижуючи рівень безробіття.

Також підприємницька діяльність сприяє розвитку інфраструктури регіону, включаючи транспорт, зв'язок, енергетику та інші сфери. Тому що, розвиток підприємств та збільшення їхньої кількості створює попит на розвинену інфраструктуру. Підприємствам потрібні якісні дороги для транспортування товарів, надійні комунікаційні мережі для зв'язку з партнерами та клієнтами, стабільне електропостачання для виробництва, сучасні логістичні центри та склади для зберігання продукції. Також підприємства часто інвестують у розвиток інфраструктури, необхідної для їхньої діяльності. Вони можуть будувати власні дороги, підключатися до комунікаційних мереж, встановлювати власні джерела енергії або фінансувати будівництво логістичних центрів. Ще одним важливим фактором є те, що підприємства сплачують податки до місцевого бюджету, які можуть бути використані для фінансування розвитку інфраструктури. Це можуть бути інвестиції у будівництво доріг, шкіл, лікарень, парків та інших об'єктів соціальної інфраструктури.

Також завдяки збільшенню підприємницької діяльності відбувається підвищення конкурентоспроможності та покращення якості послуг. Через збільшення підприємств конкуренція між ними зростає, відповідно зростає і якість товарів та послуг, що позитивно впливає на рівень життя населення.

Інновації та підприємництво тісно пов'язані між собою. Підприємці є ключовими агентами впровадження інновацій, оскільки вони готові ризикувати та вкладати кошти у нові ідеї та технології. З іншого боку, інновації створюють нові можливості для розвитку бізнесу та сприяють появі нових підприємств.

Таким чином, інновації та підприємництво є взаємодоповнюючими факторами розвитку регіонів. Підтримка та стимулювання цих процесів є важливим завданням державної політики, спрямованої на забезпечення сталого економічного зростання, соціального прогресу та підвищення якості життя населення.

Історично Червоноград сформувався та розвивався як місто вугільної промисловості. Ця галузь довгий час була основним джерелом робочих місць та доходів для місцевого бюджету. Проте, залежність від вугільної промисловості призвела до формування моноструктурної економіки, що ускладнює розвиток підприємництва та інноваційної діяльності в регіоні.

Концентрація ресурсів та уваги на вугільній промисловості обмежує можливості для розвитку інших секторів економіки. Інвестиції, кваліфіковані кадри та інфраструктура спрямовуються переважно у вугільну галузь, що ускладнює залучення ресурсів для розвитку малого та середнього бізнесу, стартапів та інноваційних проектів.

Залежність від вугілля створює ризики для економічної стабільності регіону. Зниження попиту на вугілля, зміни у світовій кон'юктурі та екологічні проблеми можуть призвести до скорочення виробництва, втрати робочих місць та зниження доходів місцевого бюджету. Це створює невизначеність для підприємців та інвесторів, що ускладнює розвиток бізнесу.

Також моноструктурна економіка, орієнтована на вугільну промисловість, не сприяє розвитку інноваційної культури та підприємницької ініціативи. Відсутність різноманітності галузей та конкуренції обмежує можливості для впровадження нових ідей та технологій, що гальмує розвиток підприємництва та інноваційної діяльності в регіоні.

Крім того, залежність від вугільної промисловості створює специфічний соціальний клімат у Червонограді. Багато поколінь мешканців міста працювали у шахтах, що сформувало певну ментальність та ставлення до праці. Це може ускладнювати перехід до нових форм зайнятості, пов'язаних з підприємництвом та інноваційною діяльністю, які вимагають іншого набору навичок та компетенцій.

Також варто відзначити, що вугільна промисловість має значний негативний вплив на довкілля. Забруднення повітря, води та ґрунту створює додаткові ризики для здоров'я населення та ускладнює розвиток інших галузей економіки, таких як туризм та сільське господарство. Це також може відлякувати потенційних інвесторів, які шукають більш екологічно чисті регіони для вкладення коштів.

Окрім залежності від вугільної промисловості Червоноград, як і багато інших регіонів України, стикається з низкою інших проблем у сфері мейкерства, інновацій та підприємництва. Насамперед, це обмеженість фінансових ресурсів, що ускладнює реалізацію масштабних проектів та підтримку інноваційних ініціатив, брак фахівців з технічних та інженерних спеціальностей, а також менеджерів з досвідом роботи в інноваційній сфері, низька обізнаність населення про можливості мейкерства та інновацій, а також відсутність достатньої кількості спеціалізованих освітніх програм та заходів, недостатньо розвинена інфраструктура, включаючи відсутність сучасних лабораторій, коворкінгів, інкубаторів та інших просторів для спільної роботи, недостатня комунікація та співпраця між органами влади, бізнесом, науковими установами та громадськими організаціями, а також

варто відзначити недостатню підтримку стартапів та малих інноваційних підприємств, що ускладнює їх розвиток та вихід на ринок.

Незважаючи на декларовану підтримку підприємництва з боку місцевої влади, підприємці часто не отримують достатньої допомоги у вирішенні своїх проблем. Відсутність ефективних програм підтримки, консультаційних послуг та пільгових умов для бізнесу ускладнює розвиток підприємницької діяльності та стримує економічне зростання міста.

Обмежений внутрішній ринок є ще однією проблемою для підприємців у Червонограді. Невелике місто з обмеженою кількістю споживачів ускладнює для підприємств масштабування та розвиток, оскільки вони мають обмежені можливості для збуту своєї продукції та послуг. Це може призводити до зниження прибутковості та ускладнювати залучення інвестицій.

Також у Червонограді все ще переважає менталітет найманої праці, а підприємництво не завжди сприймається як привабливий варіант кар'єри. Це ускладнює залучення молоді до підприємницької діяльності та формування сприятливого середовища для розвитку бізнесу. Необхідно змінювати ставлення до підприємництва та створювати умови для розвитку підприємницької культури.

Ще однією важливою проблемою є наявність бойових дій на території України, оскільки велика кількість працездатного населення знаходиться на сході країни, що суттєво знижує можливість відкриття нових підприємств, а також зменшує кількість робочих рук на вже існуючих. Також повномасштабне вторгнення вплинуло на думку населення щодо здійснення нових інноваційних проєктів на території регіону, що призводить до соціальної напруженості, протестів та конфліктів.

Також Червоноградська міська рада стикається з низкою проблем у сфері впровадження та використання інноваційних технологій. Насамперед, це обмеженість фінансових ресурсів, що ускладнює придбання сучасного обладнання та програмного забезпечення. Крім того, відчувається брак

кваліфікованих ІТ-фахівців, здатних ефективно впроваджувати та підтримувати нові технології. Відсутність належної інфраструктури, такої як високошвидкісний інтернет та сучасні центри обробки даних, також гальмує цифрову трансформацію міської ради. Крім того, існують певні організаційні та бюрократичні перешкоди, що ускладнюють процес впровадження інновацій та потребують додаткових зусиль для їх подолання.

Ці всі проблеми призводять до уповільнення економічного зростання та зниження конкурентоспроможності міста, зростання безробіття, особливо серед молоді. Обмежені перспективи працевлаштування, низький рівень доходів та соціальна нестабільність спонукають молодь та кваліфікованих фахівців залишати місто у пошуках кращих можливостей. Негативні економічні та соціальні тенденції, а також екологічні проблеми роблять місто менш привабливим для інвесторів, що ускладнює залучення коштів для його розвитку.

У Плані реалізації розвитку Червоноградської територіальної громади на 2022 – 2024 роки прописаний сценарій сталого розвитку, а саме: «В рамках державної «Програми Справедливої трансформації вугільних регіонів» у громаді створюється індустріальний парк, який за державної підтримки стає інвестиційним магнітом. Внаслідок залучення стратегічних інвестицій структура економіки змінюється в бік розвитку сектору високотехнологічної промисловості. Активно розвивається мале підприємництво, формуючи логістично-послужові ланцюжки навколо стратегічних інвесторів. Зростають обсяги бюджету розвитку, в рамках Стратегії розвитку впроваджуються проекти розвитку та розвивається критична інфраструктура на сільських територіях. Громада стає привабливою як місце ведення бізнесу, проживання та відпочинку. В рамках державної «Програми Справедливої трансформації вугільних регіонів» в громаді ревіталізуються закриті копальні, на них створюються об'єкти індустріального туризму». [8]

Також у Червоноградській територіальній громаді розпочався проєкт «Мейкерство, інновації та підприємництво у Червоноградському вугільному

мікрорегіоні», який реалізовує ГО «Tech StartUp School». Оскільки війна в Україні завдала нищівного удару по економіці, заморозивши діяльність понад половини підприємств країни. Проблеми з логістикою, постачанням товарів, виконанням контрактів, пошкодження потужностей та інфраструктури, брак фінансування та сировини – все це створює величезні перешкоди для бізнесу.

Особливо складною є ситуація для молодих підприємців, які тільки починають свій шлях. Війна та відсутність швидкого доступу до необхідних знань та навичок ускладнюють запуск та ефективне управління бізнесом, що відповідає актуальним потребам суспільства та вирішує нагальні проблеми.

Органи місцевого самоврядування, своєю чергою, перевантажені відповідальністю за забезпечення послуг в умовах надзвичайної ситуації, що обмежує їхні можливості підтримувати підприємницьку діяльність.

У той же час, світова економіка продовжує свій неперервний рух від індустріальної до інформаційної моделі, з акцентом на конкурентоспроможність, інновації та високі технології. Лібералізація економіки, зростання екологічної свідомості та розвиток стартапів стають ключовими факторами економічної еволюції. Це ставить перед Україною виклик адаптації до нових реалій та пошуку шляхів розвитку підприємництва в умовах війни та післявоєнної відбудови.

З огляду на кризу, спричинену війною, перехід до моделі розвитку та підтримки підприємництва в Червоноградській громаді набуває особливої актуальності. Це необхідно для уникнення негативних соціально-економічних та екологічних наслідків, пов'язаних зі скороченням вугільної промисловості, яка традиційно була основою економіки міста.

Багато молодих людей у Червонограді потребують додаткової інформації та підтримки для розвитку підприємницьких ініціатив. Це вимагає комплексного підходу та спільних зусиль уряду, громадського сектору та академічної спільноти для створення сприятливої інфраструктури та розвитку молодіжного підприємництва.

Саме тому цей проєкт був створений для Червоноградського регіону, оскільки його метою є створення сприятливого середовища для розвитку молодіжних підприємницьких ідей та їх перетворення в успішні бізнес-проєкти, тим самим сприяючи інноваціям і відновленню та розвитку країни, навчання підприємництву та створення мережі наставників і фахівців.

Він передбачає розробку навчальних курсів, які допоможуть молоді, зокрема внутрішньо переміщеним особам, отримати чітке бачення сучасної професійної орієнтації, створити стартапи та реалізувати свої ідеї. Враховуючи обмеження воєнного часу, навчання буде проводитися як онлайн, так і офлайн, забезпечуючи учасникам гнучкий доступ до необхідної інформації, програм та ресурсів. Розглянемо цілі цього проєкту на рисунку 5.

Проєкт має на меті не лише сприяти розвитку підприємництва в Червоноградській громаді, а й забезпечити комплексний розвиток людського капіталу та адаптацію до нових економічних реалій.

Сприятливе бізнес-середовище	Розширення можливостей	Розвиток людського капіталу
<ul style="list-style-type: none"> Створення сприятливого бізнес-середовища для молоді, забезпечуючи платформу для продуктивного спілкування з однодумцями та постійного взаємовигідного обміну досвідом, передачі технологій. Це сприятиме появі нових інноваційних підприємств, які відповідатимуть потребам як воєнного, так і повоєнного часу. 	<ul style="list-style-type: none"> Розширити можливості місцевої молоді, надаючи їм комплексний набір освітніх та підприємницьких інструментів. Це включає передачу знань, забезпечення доступу до засобів створення прототипів, підтримку дрібносерійного виробництва, розширення виробництва за допомогою інноваційних підходів та поширення знань через форуми, хакатони та експертні консультації. Крім того, проєкт сприятиме розвитку інновацій через використання відкритої платформи Open Source Green Platform. 	<ul style="list-style-type: none"> Сприятиме розвитку людського капіталу Червоноградської вугільної громади, допомагаючи місцевим мешканцям розвивати бізнес-навички, soft skills, виробничі та підприємницькі компетенції, а також вміння працювати в команді. Крім того, проєкт передбачає вдосконалення освітніх програм, зосереджених на альтернативних джерелах енергії, що сприятиме переходу до більш стійкої та екологічно чистої економіки.

Рис. 5. Цілі проєкту «Мейкерство, інновації та підприємництво у Червоноградському вугільному мікрорегіоні»

Він передбачає створення та впровадження навчальних курсів, спрямованих на розвиток підприємницьких навичок та компетенцій у молоді.

Це включає навчання основам бізнес-планування, маркетингу, фінансів, управління проектами, а також розвиток soft skills, таких як комунікація, лідерство, робота в команді та критичне мислення. Особлива увага приділяється розвитку навичок, необхідних для створення та управління стартапами, що відповідають актуальним потребам суспільства та вирішують нагальні проблеми.

Проєкт забезпечує доступ до сучасних технологій та інструментів, необхідних для розробки та прототипування інноваційних продуктів. Це включає доступ до 3D-принтерів, лазерних різаків, електронних компонентів та іншого обладнання, а також програмного забезпечення для проектування та моделювання.

Проєкт надає підтримку у запуску дрібносерійного виробництва та впровадженні інноваційних технологій для розширення виробництва. Це допоможе молодим підприємцям перетворити свої ідеї на реальні продукти та вивести їх на ринок.

Також він сприяє формуванню активної спільноти молодих підприємців, інженерів, дизайнерів та інших фахівців, зацікавлених у розвитку інноваційної економіки Червонограда. Організація форумів, хакатонів та інших заходів сприятиме обміну досвідом, знаннями та ідеями, а також налагодженню партнерських зв'язків.

Ще приділяє особливу увагу розвитку альтернативних джерел енергії та впровадженню екологічно чистих технологій. Це сприятиме зменшенню залежності від вугільної промисловості та покращенню екологічної ситуації у регіоні.

Проєкт використовує Open Source Green Platform для сприяння інноваціям та забезпечення доступу до знань та технологій для широкого кола користувачів. Це дозволить залучити до проєкту більше учасників та розширити його вплив на розвиток регіону.

Важливим аспектом проєкту є його інклюзивність, а саме прагнення залучити до участі не лише молодь з Червонограда, але й внутрішньо

переміщених осіб, які знайшли прихисток у місті. Це сприятиме їхній інтеграції у громаду, надасть їм нові можливості для самореалізації та розвитку, а також збагатить місцеву підприємницьку спільноту різноманітними ідеями та досвідом.

Завдяки комплексному підходу та фокусу на розвитку людського капіталу, проєкт "Мейкерство, інновації та підприємництво в Червоноградському вугільному мікрореєоні" має потенціал стати каталізатором позитивних змін у Червонограді, сприяючи переходу до інноваційної економіки та покращенню якості життя мешканців.

Проєкт має амбітну мету – перетворити Червоноград на осередок інновацій та підприємництва, здатний конкурувати на національному та міжнародному рівнях. Завдяки комплексній підтримці молодих талантів, розвитку інфраструктури та формуванню сприятливого бізнес-середовища, проєкт має потенціал стати ключовим фактором трансформації міста та забезпечення його сталого розвитку.

Також задля розвитку малого та середнього бізнесу у Червоноградській ТГ планують відкриття бізнес-центру «Буг», впровадження програми фінансової підтримки, відкриття школи підприємництва «Smart project» для учнів ЗЗСО Червоноградської ТГ, а також створення та проведення циклу навчальних семінарів для всіх охочих відкрити свою справу.

На початку 2024 року у Червонограді відбувся форум та хакатон «Мейкерство, інновації та підприємництво в Червоноградському вугільному мікрореєоні», які мали на меті об'єднати досвідчених економістів, власників успішних бізнес-проєктів, керівників підприємств, міжнародних експертів та амбітних людей, що прагнуть розпочати власну справу або на шляху реалізації стартап-ідей.

Ці заходи стали каталізатором економічного розвитку мікрореєону, розкриваючи його значний потенціал та ресурси. Жителі реєону мали змогу послухати та поспілкуватись з людьми, які вже пройшли шлях створення свого власного бізнесу. Також експерти розповідали про особливості

справедливої трансформації, яка активно розпочинається в Україні для підтримки переходу від використання вугілля в економіці до стійких альтернатив. Також в межах хакатону відбувся тренінг «Інструменти розвитку та стимулювання підприємницької діяльності» для держслужбовців і представників органів місцевого самоврядування з метою підвищення їх спроможності підтримувати бізнес та розвивати підприємницьке середовище територіальних громад Червоноградського району.

Що не менш важливо в межах проєкту «Мейкерство, інновації та підприємництво у Червоноградському вугільному мікрорегіоні» відкрили Центр трансферу технологій та Fablab. Метою яких є створення сприятливого середовища для розвитку підприємницьких ідей та перетворення їх в успішні бізнес-проєкти, а також сприяння інноваціям, відновленню, розвитку та справедливій трансформації Червоноградського району. Центр стане освітнім хабом та простором для коворкінгу, менторства, консультацій для стартаперів та підприємців Червоноградщини. Там надають постійну підтримку та ресурси потенційним і новоствореним підприємствам, зокрема доступні послуги патентування, атестації, прототипування, доступ до ринків і акцій, створення дизайну, 3D-друк, підтримка роботи у FabLab та забезпечення обміну знаннями через підхід “навчання через практику”.

Також для збільшення обізнаності серед населення проводяться безкоштовні курси для жителів регіону, які допоможуть їм розробити свої власні ідеї та реалізувати їх в майбутньому. Після завершення курсів, щонайменше 12 стартап-ідей відібрано для подальшої допомоги з реалізації цих проєктів.

У ході дослідження інформаційної політики Червоноградської міської ради щодо розвитку мейкерства, інновацій та підприємництва виявлено низку ключових проблем. Серед них – моноструктурна економіка, недостатня обізнаність громадськості про можливості та переваги розвитку цих сфер, обмежений доступ до інформації про існуючі програми підтримки, а також недостатня координація дій між різними зацікавленими сторонами. Ці

проблеми гальмують розвиток інноваційної екосистеми міста та перешкоджають залученню інвестицій.

Враховуючи специфіку Червонограда як колишнього центру вугільної промисловості, важливо зосередити інформаційну політику на підтримці справедливої трансформації регіону. Це передбачає інформування громадськості про можливості перекваліфікації та працевлаштування у нових галузях, розвиток підприємницьких навичок у колишніх шахтарів та їхніх сімей, а також створення умов для залучення інвестицій у нові, екологічно чисті виробництва.

Запропоновані заходи мають практичне призначення не лише для Червоноградської міської ради, а й можуть бути адаптовані та використані іншими органами місцевого самоврядування, які стикаються з подібними проблемами. Реалізація цих рекомендацій дозволить підвищити обізнаність громадськості, залучити інвестиції, стимулювати підприємницьку активність та створити сприятливе середовище для розвитку інноваційної екосистеми міста.

Розглянемо очікувані ефекти від впровадження запропонованих заходів:

- Економічні – збільшення кількості нових підприємств, створення робочих місць, зростання податкових надходжень до місцевого бюджету.
- Соціальні – підвищення рівня обізнаності та залученості громадян до процесів розвитку міста, покращення якості життя мешканців.
- Технічні – впровадження нових інформаційних технологій та інструментів для ефективної комунікації та поширення інформації.
- Інформаційні – підвищення доступності та якості інформації про можливості розвитку мейкерства, інновацій та підприємництва.
- Екологічні – сприяння розвитку екологічно відповідального бізнесу та впровадження інноваційних технологій, спрямованих на збереження довкілля після закриття шахт в регіоні.

В підсумку дослідження було визначено особливості використання інструментів інноваційної екосистеми для трансформації вугільного регіону, зокрема на прикладі Червоноградського регіону Львівщини. Зазначено майбутні економічні, соціальні та екологічні ефекти в регіоні та описано механізми, які ефективно використовуються в описаних проектах. В перспективі планується дослідження стану регіону після виконання інноваційного проекту в рамках досягнення цілей щодо трансформації.

Література

1. Вовк О., Рабош Р., Харченко Р. Перспективи та виклики справедливої трансформації вугільних регіонів України, Енергетика: економіка, технології, екологія. 2021. № 2, с. 59-72.
2. Дикань В., Фролова Н. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022.(38).
3. Жидик Я. Розвиток екосистеми інновацій в умовах цифрової трансформації. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. 2024. Випуск 2 (74), ст. 31-39
4. Заблодська І., Рогозян Ю. Справедлива трансформація вугільних регіонів: світовий досвід та правовий аспект. *Економіка та право*. 2020, № 2. с. 14—31.
5. Левчинський Д., Ступнікер Г., Каширнікова І., Зозуля Н. Підприємництво України в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2022. (181), 110-114.
6. Мурована Т. Вітчизняне підприємництво в умовах воєнного стану: основні тенденції та методи підтримки. *Економіка та суспільство*. 2023. (47).
7. Ніколенко І. Розвиток підприємництва в умовах повоєнного відновлення економіки України. Підприємницька, торговельна, біржова діяльність: тенденції, проблеми та перспективи розвитку: матеріали V

міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 10 січня 2024, 2024. ст. 27-30

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій: Закон України від 09.07.2022 № 2389-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>

9. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 27.06.2024 № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення:

10. Про Концепцію державної регіональної політики: Указ Президента України від 25. 05. 2001 № 341/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> (дата звернення:

11. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 05.10.2024 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення:

12. Програма справедливої трансформації вугільних регіонів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2021 № 024-2021-п URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення:

13. Снігова О.Ю. Щодо особливостей стратегічного планування повоєнного промислового розвитку в контексті вирішення завдань справедливої трансформації, II Міжнародна науково-практична конференція «Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи», Харків, 2024, Україна, 14-15 березня, ст. 169-171

14. Стратегія розвитку Червоноградської територіальної громади до 2027 року та План заходів з реалізації на 2022-2024 р.р. (проект). URL: https://www.chg.gov.ua/Strategiia-rozvytku-gromady_ (дата звернення:

15. Чухно І. А., Роль інновацій в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону, *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 7. С. 124-127.

References

1. Vovk O., Rabosh I., Kharchenko R. (2021), “Prospects and challenges of fair transformation of coal regions of Ukraine”, *Energy: economics, technologies, ecology*. vol. 2, pp 59-72.
2. Dykan' V., Frolova N. (2022), “Directions and instruments of state support for the development of small and medium businesses in Ukraine in wartime”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 38.
3. Zhydyk Y. (2024), “Development of the innovation ecosystem in the context of digital transformation”, *Naukovi pratsi Mizhrehional'noi akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky*, vol. 2 (74), 31-39.
4. Zablodska I., Rohozian Yu. (2020), “Fair transformation for coal-mining regions: world experience and legal aspect”, *Economics and law*, vol. 2, pp. 14—31.
5. Levchyns'kyj D., Stupniker H., Kashyrmnikova I., and Zozulia N. (2022), “Entrepreneurship in Ukraine under martial law”, *Ekonomichnyj prostir*, vol. 181, pp. 110-114.
6. Murovana, T. (2023), “Domestic entrepreneurship in the conditions of martial state: main trends and methods of support”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 47.
7. Nikolenko I. (2024), “Entrepreneurship development in the conditions of post-war economy recovery of Ukraine”, *V Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya. Pidpryyemnyts'ka, torhovel'na, birzhova diyal'nist': tendentsiy, problemy ta perspektyvy rozvytku [V International scientific and practical conference. Entrepreneurial, trade, exchange activities: trends, problems and prospects of development]*, Kyiv, Ukraine, 10 January, 27-30.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), *The Law of Ukraine “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Principles of State Regional Policy and the Policy of Reconstruction of Regions and Territories”*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text> (Accessed 30 September 2024).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On the principles of state regional policy”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Accessed 30 September 2024).
10. President of Ukraine (2001), The Decree “About the Concept of State Regional Policy”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> (Accessed 29 September 2024).
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The Law of Ukraine “On the development and state support of small and medium-sized businesses in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (Accessed 30 September 2024).
12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution “On approval of the Concept of the State Target Program for the Fair Transformation of Coal Regions of Ukraine for the Period Until 2030”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2021-%D0%BF#Text__ (Accessed 30 September 2024).
13. Snihova, O. Yu. (2024), “On the specifics of strategic planning of post-war industrial development in the context of solving the tasks of just transformation”, II Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia. Hlobalizatsiia ta rozvytok innovatsijnykh system: tendentsii, vyklyky, perspektyvy [International scientific and practical conference. Globalization and the development of innovation systems: trends, challenges, prospects], Kharkiv, Ukraine, 14-15 March, pp. 169-171.
14. The official site of the Chervonohrad urban territorial community (2022), “Development Strategy of the Chervonohrad Territorial Community until 2027 and Implementation Action Plan for 2022-2024”, available at: <https://www.chg.gov.ua/Strategiia-rozvytku-gromady> (Accessed 30 September 2024).
15. Chukhno I. (2015), “The role of innovation to ensure socio-economic development of the region”, Investytsiyyi: praktyka ta dosvid, vol. 7, pp. 124-127.

Стаття надійшла до редакції 29.12.2024 р.